

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 261/04-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla prerokoval sťažnosť Milana Mokoša, bytom H., zastúpeného advokátkou JUDr. D. T., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 148/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Milana Mokoša na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 148/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 148/99 konal bez zbytočných prietahov.

3. Milanovi Mokošovi priznáva primerané finančné zadostučinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť Milanovi Mokošovi trovy právneho zastúpenia 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. D. T., K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Milan Mokoš, bytom H. (ďalej len „sťažovateľ“), v sťažnosti doručenej Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 27. septembra 2004 namietal, že postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C 148/99 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Ústavný súd uznesením z 8. decembra 2004 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol, že spoločne so svojou manželkou doručili *„návrh na určenie hranice medzi susediacimi pozemkami. Návrh bol Okresnému súdu v Trnave doručený dňa 6. 7. 1999, a je vedený pod sp. zn. 15 C 148/99 (...)* Dňa 18. 5. 2000 súd uznesením vyzval navrhovateľov na doplnenie predloženého návrhu. Na predmetnú výzvu reagoval právny zástupca navrhovateľov podaním doručeným súdu 23. 6. 2000. Napriek uvedenému Okresný súd v Trnave vo veci vôbec nekonal a až 7. 2. 2002 znova vyzval navrhovateľov k predloženiu geometrického plánu. Tento bol

navrhovateľmi predložený dňa 15. 4. 2002, súd však ostal bez podstatných dôvodov naďalej vo veci nečinný. (...) Skutočnosť, že Okresný súd v Trnave o návrhu sťažovateľa na určenie hranice medzi susediacimi pozemkami nerozhodol, hoci od podania návrhu uplynulo už viac ako 5 rokov, vyvolala u neho dlhodobý stav právnej neistoty, ktorý napriek využitiu dostupných právnych prostriedkov nápravy naďalej trvá. Predmet namietaného konania pritom nie je ani právne ani fakticky tak zložitý, aby objektívne podmieňoval dlhšiu dobu na prípravu rozhodnutia.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a „po jej prerokovaní vydal tento nález:

1. Okresný súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 148/99 porušil základné právo Milana Mokoša na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Trnave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 148/99 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Milanovi Mokošovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000,- Sk, ktoré mu je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Trnave je povinný zaplatiť náhradu trov konania na účet advokátky JUDr. D. T., Advokátska kancelária, K., do pätnástich dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 15 C 148/99 ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal okresnému súdu 6. júla 1999 žalobu, ktorou sa domáha určenia priebehu hranice medzi pozemkami.

Okresný súd 18. mája 2000 vyzval sťažovateľa a žalobkyňu v druhom rade na doplnenie a opravu žaloby. Sťažovateľ reagoval na výzvu podaním doručeným 23. júna 2000. Dňa 29. apríla 2001 okresný súd vyzval žalobkyňu v druhom rade na úpravu žalobného návrhu.

Ďalší úkon urobil okresný súd 15. marca 2002, keď vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na predloženie geometrického plánu, ktorý bol sťažovateľom doručený 15. apríla 2002.

Dňa 27. augusta 2004 okresný súd vyzval žalobcov na oznámenie ceny predmetu poplatkového úkonu, sťažovateľ bol zároveň vyzvaný na upresnenie adresy jeho právneho zástupcu. Dňa 1. decembra 2004 okresný súd vyzval sťažovateľa na upresnenie osoby jeho právneho zástupcu v konaní. Právny zástupca sťažovateľa 6. decembra 2004 oznámil súdu cenu predmetu poplatkového úkonu.

Uznesením z 25. januára 2005 okresný súd konanie zastavil, pretože žalobcovia na výzvu okresného súdu nezaplatili súdny poplatok.

V priebehu konania podľa obsahu spisu a úkonov predsedu okresného súdu v ňom obsiahnutých došlo k viacerým zmenám v osobe zákonných sudcov, ktoré boli odôvodnené odchodom sudkýň na materské dovolenky.

Ústavný súd konštatuje, že zo súdneho spisu vyplývajú v zásade tie isté údaje, ktoré uviedla predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 116/05 z 9. februára 2005. Predsedníčka okresného súdu súčasne uviedla, že v konaní došlo k zbytočným priesťahom „v dôsledku opakovaného prerozdelenia spisového materiálu po odchode

zákonnych sudcov vo veci (na materské dovolenky) s tým, že sudcovia, ktorým bola vec pridelená vykonali úkony vo veci s ohľadom na svoju zaťaženosť, resp. v určitom období tieto úkony ani neboli vykonané, najmä v období od 15. 4. 2002 do 27. 8. 2004“.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každá osoba má právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote, čo je z hľadiska základných práv obsahovo to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných prietahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj povahu veci a o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) postupu súdu.

a) Ústavný súd je toho názoru, že posudzované konanie vzhľadom na jeho predmet (nárok na určenie hranice medzi pozemkami), skutkovú a právnu povahu nemožno hodnotiť ako mimoriadne právne alebo fakticky zložitú. V konaní sp. zn. 15 C 148/99 pred okresným

súdom sa sťažovateľ v sporovom konaní domáha určenia priebehu hranice pozemkov. Skutkovú, resp. právnu zložitost' veci vo svojom vyjadrení nenamietala ani predsedníčka okresného súdu. Ústavný súd zo skutočností uvádzaných okresným súdom ani z obsahu spisu nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o takej zložitosti posudzovanej veci (právnej, resp. faktickej), ktorá by mohla negatívne ovplyvniť doterajší priebeh alebo dĺžku konania alebo bola príčinou spomalenia postupu súdu. Napokon záver o skutkovej a právnej zložitosti by bolo možné prijať až po tom, ako by okresný súd po príprave pojednávania vykonal nejaké pojednávanie, dôkazy a potom by sa mohlo uvažovať napríklad o potrebe znaleckého dokazovania, ohliadke na mieste samom a podobných úkonov, ktoré si vyžadujú spravidla istý čas. K takému postupu okresného súdu zatiaľ nedošlo.

b) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľ ako účastník súdneho konania pred okresným súdom sa zásadne nepodieľal na predĺžení doterajšej doby konania. Je pravdou, že sťažovateľ reagoval na výzvu okresného súdu na oznámenie ceny predmetu poplatkového úkonu až po viac než troch mesiacoch od doručenia tejto výzvy, na čo poukázala predsedníčka okresného súdu. Ústavný súd je v tejto súvislosti toho názoru, že takýto postup sťažovateľa v kontexte dĺžky a priebehu konania neprispel významným spôsobom k jeho predĺženiu.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v spore.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný bez toho, aby mu v postupe bránila zákonná prekážka podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku v týchto obdobiach:

- od 6. júla 1999, keď bol žalobný návrh doručený okresnému súdu, do 18. mája 2000, keď okresný súd vyzval sťažovateľa na upresnenie žalobného návrhu,
- od 23. júna 2000, keď sťažovateľ doručil okresnému súdu úpravu žalobného návrhu, do 15. marca 2002, keď okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na

predloženie listinného dôkazu. Ústavný súd v danom štádiu konania nevyhodnotil výzvu okresného súdu žalobkyni v druhom rade z 29. apríla 2001 na upresnenie žalobného návrhu ako úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty účastníkov,

- od 15. apríla 2002, keď sťažovateľ na predchádzajúcu výzvu predložil listinný dôkaz, do 27. augusta 2004, keď okresný súd vyzval žalobcov na oznámenie ceny predmetu poplatkového úkonu.

Činnosť okresného súdu možno vcelku charakterizovať ako neefektívnu a nesústredenú. Dôkazom tohto tvrdenia je najmä skutočnosť, že okresný súd vo veci prvý a zároveň jednoduchý úkon, akým je výzva na upresnenie žalobného návrhu, realizoval až po uplynutí 10 mesiacov od podania žaloby, pričom túto výzvu opakovane zasielal žalobkyni v druhom rade až v apríli 2001, teda po viac než 21 mesiacoch od začatia konania.

Okresný súd urobil ďalší jednoduchý úkon spočívajúci vo výzve na zaplatenie súdneho poplatku spojenej s predchádzajúcou výzvou na oznámenie ceny predmetu poplatkového úkonu viac než po 5 rokoch od dátumu podania žaloby. Takýto úkon okresného súdu treba považovať za jednoduchý úkon, jeho urobenie po takej dobe nemá žiadne opodstatnenie a v takom prípade už nemožno poukazovať ani na to, že splnenie poplatkovej povinnosti je predovšetkým povinnosťou žalobcu, navyše, ak žalobca mohol okrem zaplatenia súdneho poplatku požiadať aj o oslobodenie od súdneho poplatku, prípadne aj iný úkon.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že štát nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, nemôžu byť dôvodom na porušovanie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Tieto príčiny nezabavujú všeobecný súd zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Okresný súd 25. januára 2005 zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, t. j. rozhodol procesne bez toho, aby konal vo veci meritórne, po viac ako 5 a pol roku od podania žaloby.

Ústavný súd preto rozhodol, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 15 C 148/99 konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 50 000 Sk, ktorého výšku zdôvodnil časovým odstupom „*od podania návrhu na okresný súd a primeranej lehoty, v ktorej mal o tomto návrhu rozhodnúť*“. Ústavný súd vychádzajúc zo svojej stabilizovanej judikatúry dospel k záveru, že stav konania v jeho veci je taký, že sťažovateľ oprávnene trpí pocitom faktickej a právnej neistoty kvôli stavu sporu o určenie priebehu hranice pozemkov trvajúceho viac než 5

rokov. V konaní sa pritom rieši otázka majúca priamy dopad na rozsah vlastníckych práv účastníkov konania.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy v dôsledku dlhotrvajúceho súdneho konania.

Ústavný súd preto s prihliadnutím na všetky zistené okolnosti prípadu považoval podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde priznanie sumy 40 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť účastníkovi konania, aby úplne alebo čiastočne uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. V danom prípade ústavný súd úspešnému sťažovateľovi úhradu trov konania priznal v sume 9 342 Sk za dva úkony právnej služby a dvakrát režijný paušál podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, pretože tieto úkony boli vykonané za jej účinnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2005